

Observatori del Treball de les Illes Balears

Evolució i perfil del treball autònom

2n trimestre 2023

Data d'actualització: setembre 2023

GOVERN
ILLES
BALEARSES

soib formació
i ocupació

Evolució i perfil del treball autònom a les Illes Balears

2T 2023

Data d'actualització: setembre de 2023

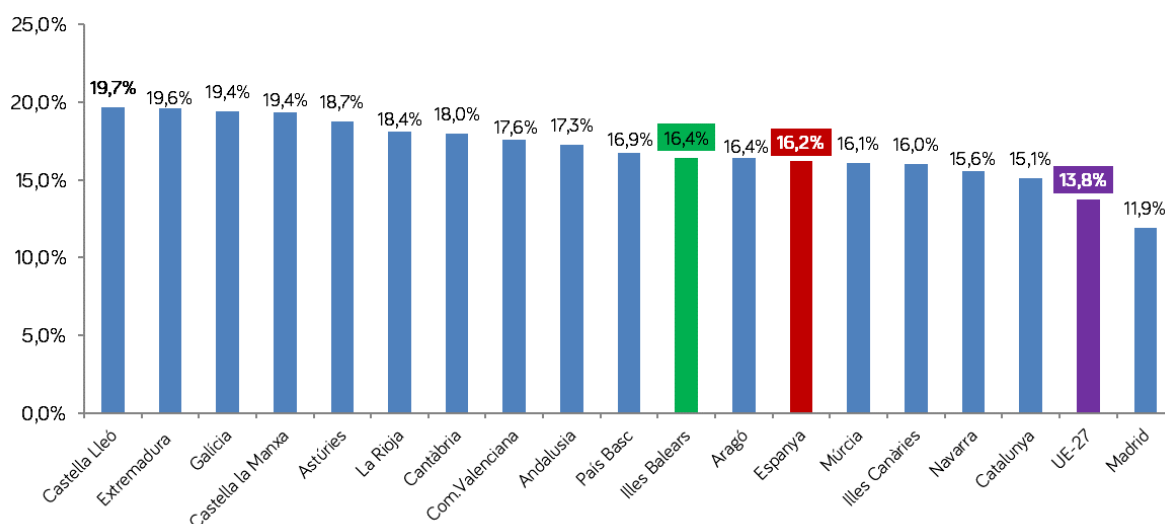
Observatori del Treball de les Illes Balears

1. Evolució general

Les Illes Balears presenten un fort creixement econòmic en el primer semestre de 2023 i superen les xifres del conjunt d'Espanya. Una altra vegada el sector serveis continua al capdavant de l'increment amb uns resultats que superen els nivells previs a la pandèmia. El Fons Monetari Internacional ha incrementat en dues dècimes a l'alça la previsió de creixement mundial de 2023 fins a situar-la al 3,0 %. En aquest context, el mercat laboral supera els màxims històrics d'afiliació i contractació indefinida. Les Illes Balears segueixen al capdavant de totes les comunitats autònomes en la creació d'ocupació. Els treballadors assalariats repunten de forma notable, tot i que sense arribar a increments de dos dígits com l'any anterior, fins a 2,5 vegades més que el creixement dels autònoms, que també mantenen la tendència creixent. Així, la distribució que recull el règim especial de treballadors autònoms (RETA) de la Tresoreria General de la Seguretat Social (TGSS) mostra que, tant a Espanya com a les Illes Balears, a finals de juny el treball autònom o per compte propi representa un de cada sis treballadors d'alta a la Seguretat Social.

A les Illes Balears, els treballadors autònoms suposen el 16,4 % del conjunt de l'afiliació del mes de juny de 2023. En aquesta època de l'any, a causa de la forta incorporació de mà d'obra en el règim general vinculada a l'activitat turística, les Balears se situen en la mitjana pel que fa al pes dels autònoms per comunitats autònomes, amb un xifra semblant a la mitjana espanyola (16,2 %). De fet, es tracta del menor pes dels autònoms sobre el total d'afiliació de la sèrie històrica. Les regions amb major pes d'autònoms són Castella i Lleó (19,7 %) i Extremadura (19,6 %). En canvi, continua a la cua Madrid (11,9 %), amb una xifra fins i tot inferior a la mitjana de la Unió Europea dels 27 (13,8 %).

Gràfic 1. Pes dels afiliats per compte propi per comunitats autònomes (juny de 2023)

*Dades: 2T 2023

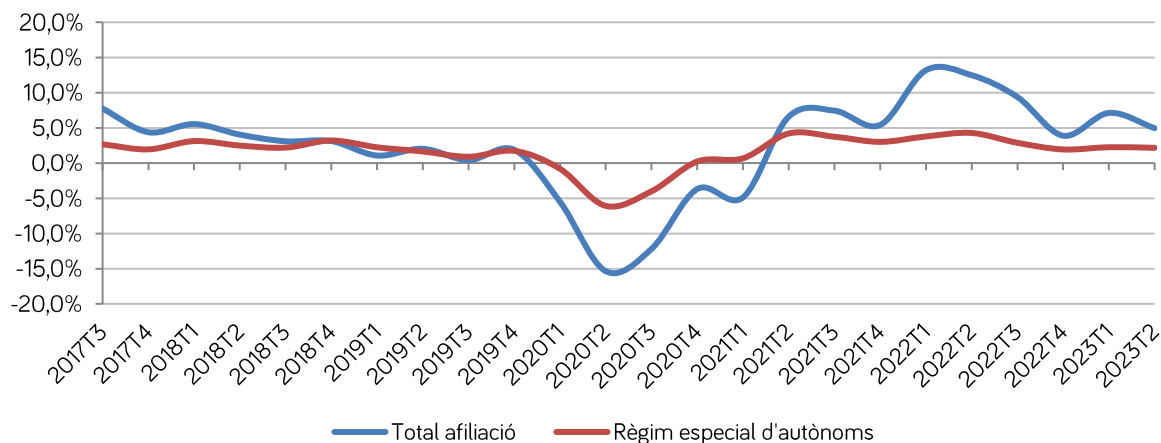
Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

D'altra banda, part dels autònoms té treballadors assalariats i, per això, la importància que tenen com a creadors de llocs de feina. Així, durant el segon trimestre de 2023 un total de 41.527 assalariats treballaven per a un autònom, un 2,6 % més que en el mateix període de 2022. Si es considera el nombre de treballadors autònoms més els assalariats que tenen a càrrec, junts representen el 23,1 % del total de l'ocupació del mes de juny de 2023.

En dades absolutes, de les 623.732 persones afiliades a la Seguretat Social de les Illes Balears al final del segon trimestre de 2023, 102.534 es troben d'alta en el règim especial de treballadors autònoms, un 2,2 % més que tot just un any abans. Tanmateix, segons les dades del darrer dia de juny, l'increment es troba per davall del que es pot observar en el conjunt d'afiliats (5,0 %), fet que s'explica a causa del fort increment dels assalariats (5,5 %), lligats a la represa de l'activitat turística durant l'inici de l'estiu del 2023.

En termes d'evolució, en els gràfics 2 i 3 es pot apreciar com la variació interanual dels treballadors autònoms s'ha mantingut estable amb valors positius entre el 2 % i el 5 % durant els tres darrers anys si bé la variació interanual del total de l'afiliació ha estat superior cosa que ha provocat la disminució progressiva del pes de la població treballadora autònoma amb la paradoxa que mentre s'ha produït el rècord d'afiliació de treballadors autònoms amb 102.345 persones, el pes d'aquests treballadors sobre el total d'afiliats és el més baix de la sèrie històrica.

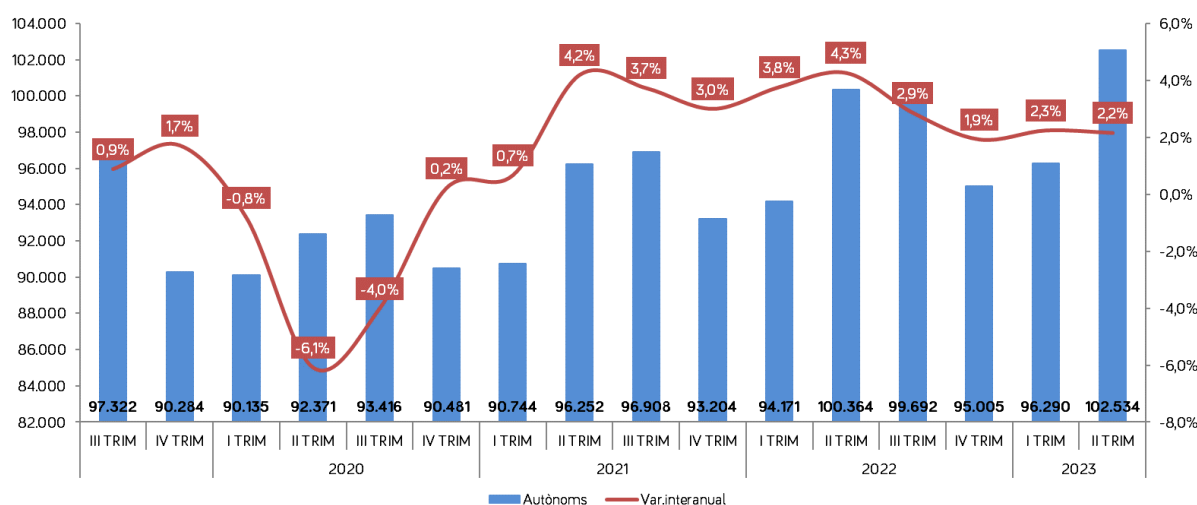
Gràfic 2. Variació interanual de l'afiliació total i d'autònoms (3T 2017 - 2T 2023)

Font: OTIB i IBESTAT a partir de dades de la TGSS

El segon i el tercer trimestre presenten un major nombre de treballadors per compte propi, el qual coincideix amb l'increment de l'activitat econòmica a les Illes per la temporada turística. En canvi, el trimestre que registra menys treballadors autònoms oscil·la, segons l'any analitzat, entre el primer i el quart de cada any, que es corresponen amb els períodes de menor activitat turística.

Gràfic 3. Nombre d'autònoms per trimestres i variació interanual (3T 2019 - 2T 2023)

Font: OTIB i IBESTAT a partir de dades de la TGSS

Quant a la distribució per illes (taula 1), el mes de juny de 2023 els autònoms segueixen la distribució habitual de la població, amb un predomini de Mallorca respecte de la resta de l'arxipèlag (75.923), seguida d'Eivissa (15.132), de Menorca (8.059) i de Formentera (1.218). Totes experimenten increments interanuals, sobretot Formentera (5,9 %). Respecte del pes dels autònoms sobre el total de treballadors de l'arxipèlag, oscil·la entre el pes mínim de Mallorca (15,8 %) i el màxim de Menorca (19,2 %). Eivissa i Formentera presenten pesos similars (16,6 % i 17,0 %, respectivament).

Taula 1. Afiliats al règim d'autònoms i total dels règims de la TGSS per illes
(juny de 2022 – juny de 2023)

	Autònoms		Total		Pes		Var. (%) jun 23/22	
	jun-22	jun-23	jun-22	jun-23	jun-22	jun-23	Autònoms	Total
Mallorca	74.858	75.923	457.943	480.197	16,3%	15,8%	1,4%	4,9%
Menorca	8.010	8.059	40.327	41.908	19,9%	19,2%	0,6%	3,9%
Eivissa	14.806	15.132	86.354	90.922	17,1%	16,6%	2,2%	5,3%
Formentera	1.150	1.218	6.846	7.144	16,8%	17,0%	5,9%	4,4%
Illes Balears	100.364	102.534	594.276	623.732	16,9%	16,4%	2,2%	5,0%

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

2. Perfil per tipologies de relació laboral

Dins el grup de treballadors autònoms, la TGSS hi agrupa diversos tipus de relació laboral, com són els socis de cooperatives, els familiars col·laboradors, els membres d'òrgans d'administració de societats mercantils, els autònoms sense relació especial (que són els més nombrosos) i, finalment, una sèrie de grups amb una incidència molt menor, com ara els membres d'institucions religioses o els de col·legis professionals, els TRADE¹ i els familiars de socis de societats mercantils.

D'acord amb aquestes tipologies, les dades referides al segon trimestre de 2023 mostren la distribució següent (taula 2): el 57,4 % del total (58.883 persones) són autònoms sense cap tipus de relació especial, que hi conformen el grup més nombrós, amb diferència. A continuació, el segon grup amb més pes són els membres de cooperatives o empreses col·lectives, que aglutinen el 17,0 % del total, seguits dels membres d'òrgans d'administració de societats mercantils capitalistes, que representen un 16,0 % del total. Amb un pes més marginal es troben

¹TRADE: treballadors autònoms econòmicament dependents.

els que tenen un parentesc amb els titulars de l'activitat mercantil: els familiars col·laboradors de la persona titular de l'explotació (6,0 %). El grup «Altres», que engloba la resta de col·lectius, suma 3.585 persones, que són el 3,5 % de tota l'afiliació dels autònoms.

Respecte del segon trimestre de l'any anterior, hi ha un augment generalitzat en tots els grups excepte en el de familiars col·laboradors que cau un -0,9 %. Els majors increments s'observen entre els membres d'un òrgan d'administració de societat mercantil (+3,8 %) i la categoria «Altres» (+10,1 %), que creixen per damunt de la mitjana.

Taula 2. Afiliats a la TGSS per compte propi per col·lectius a les Illes Balears (2T 2023)

	2T2023	Pes	Variació interanual	
			Absoluta	Relativa
Autònoms sense relació especial	58.883	57,4%	922	1,6%
Soci de cooperativa o empresa col·lectiva	17.443	17,0%	377	2,2%
Membre d'òrgan d'administració de societat mercantil capitalista	16.449	16,0%	601	3,8%
Familiar col·laborador de titular d'explotació	6.174	6,0%	-58	-0,9%
Altres	3.585	3,5%	328	10,1%
TOTAL	102.534	100,0%	2.170	2,2%

Font: OTIB i IBESTAT a partir de dades de la TGSS

Territorialment, totes les illes mostren un patró similar, en què són predominants els autònoms sense relació, ja que a totes les illes representen més de la meitat dels treballadors per compte propi (taula 3). Eivissa se situa al capdavant (57,9 %), mentre que a Formentera hi ha la representació més baixa (53,5 %) i s'hi troba la proporció més alta de socis cooperativistes (23,2 %). Els membres d'un òrgan d'administració són percentualment més nombrosos a Menorca (16,8 %) i els familiars col·laboradors a Mallorca (6,4 %). Pel que fa a l'evolució interanual, destaca la disminució dels familiars col·laboradors a totes les Balears, i l'increment a Formentera en tota la resta de categories i especialment en la de membres d'òrgan d'administració.

Taula 3. Afiliats a la TGSS per compte propi, per col·lectius i per illes (2T 2023)

		Autònoms sense relació	Soci cooperativa o empresa col·lectiva	Membre d'òrgan d'administració de societat mercantil capitalista	Familiar col·laborador de titular d'explotació	Altres	TOTAL
Total	Mallorca	43.893	12.548	12.022	4.822	2.638	75.923
	Menorca	4.404	1.472	1.353	483	347	8.059
	Eivissa	8.762	2.739	2.463	721	447	15.132
	Formentera	652	282	166	70	48	1.218
	ILLES BALEARS	58.883	17.443	16.449	6.174	3.585	102.534
Distribució percentual	Mallorca	57,8%	16,5%	15,8%	6,4%	3,5%	100,0%
	Menorca	54,6%	18,3%	16,8%	6,0%	4,3%	100,0%
	Eivissa	57,9%	18,1%	16,3%	4,8%	3,0%	100,0%
	Formentera	53,5%	23,2%	13,6%	5,7%	3,9%	100,0%
	ILLES BALEARS	57,4%	17,0%	16,0%	6,0%	3,5%	100,0%
Var.interanual relativa	Mallorca	0,8%	1,3%	3,4%	-1,1%	8,9%	1,4%
	Menorca	0,0%	3,2%	0,9%	-4,9%	4,2%	0,6%
	Eivissa	1,7%	2,7%	2,9%	-0,6%	9,6%	2,2%
	Formentera	6,7%	4,8%	7,8%	-11,4%	29,7%	5,9%
	ILLES BALEARS	1,6%	2,2%	3,8%	-0,9%	10,1%	2,2%

Font: OTIB i IBESTAT a partir de dades de la TGSS

3. Perfil per sectors econòmics

La distribució dels treballadors per sectors econòmics mostra com el mes de juny de 2023 els afiliats per compte propi es reparteixen de la manera següent (taula 4): el 74,7 %, als serveis; el 17,2 %, a la construcció; el 5,7 %, a la indústria, i el 2,4 % restant, a l'agricultura. Dins de les branques dels serveis destaquen el pes del comerç, que hi representa el 19,1 % dels autònoms en el període analitzat, i el de l'hostaleria (el 13,2 %).

Si s'analitza el pes dels autònoms d'acord amb el sector econòmic al qual pertanyen, es pot observar que els treballadors per compte propi tenen el paper més preeminent en l'agricultura i la pesca, amb el 35,6 %, seguits per la construcció (29,4 %) i la indústria (18,9 %). A la coa, el sector terciari presenta la presència inferior d'autònoms en el teixit productiu (16,5 %), si bé aquest valor baix està condicionat per les activitats relacionades amb l'Administració Pública, com són la sanitat (7,2 %) o l'educació (9,5 %), atès que en la branca d'activitats immobiliàries (38,7 %) o les activitats professionals, científiques i tècniques (37,1 %) tenen una representativitat molt elevada. En canvi, els autònoms tenen poca representació en activitats relacionades amb el subministrament d'aigua i la gestió de residus (1,7 %) i l'abastiment energètic (4,2 %), en què la proporció d'autònoms és més aviat anecdòtica.

Quant a l'evolució interanual, l'increment del 2,2 % dels autònoms respecte del juny de l'any anterior ve impulsat per un creixement desigual de les branques que el componen. D'aquesta manera, el sector de la construcció mostra el major dinamisme, amb un increment dels treballadors per compte propi del +4,3 %, seguit dels serveis (+1,9 %), que contrasta amb el que experimenten la indústria (+0,1 %) i el descens en el sector primari (-0,3 %).

Novament, el detall de les branques productives permet observar amb més precisió aquesta evolució més favorable del sector dels serveis. Així, lideren l'impuls les activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment (+6,7 %); la informació i comunicació (+6,0 %); les administratives i de serveis auxiliars (5,5 %); i l'Educació (5,3 %). Per contra, cau l'afiliació els autònoms en la branca d'activitats financeres i d'assegurances (-2,7 %) i en el comerç (-1,1 %). Amb tot, en el conjunt d'afiliats el creixement ha estat superior (5,1 %) i s'ha sustentat sobretot en el transport (9,1 %), les activitats recreatives d'entreteniment (7,3 %) i l'hostaleria (6,2 %). En el conjunt d'afiliats totes les branques productives mantenen valors positius, tret de les activitats de les llars, com a ocupadors de personal domèstic (-2,1 %).

Taula 4. Afiliats a la TGSS per compte propi per seccions d'activitat econòmica (juny de 2023)

	Autònoms Juny 23	Distribució (%)	Distribució assalariats (%)	Total Afiliació	Pes (%) autònoms sobre total	Var. (%) Autònoms	Jun23/Jun22 Total
(A) Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	2.453	2,4%	0,3%	6.883	35,6%	-0,3%	0,8%
(B) Indústries extractives	45	0,0%	0,1%	422	10,7%	-18,2%	2,4%
(C) Indústria manufacturera	5.626	5,5%	3,6%	23.903	23,5%	0,1%	1,9%
(D) Subministr. d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat	36	0,0%	0,2%	867	4,2%	20,0%	2,1%
(E) Subministr. d'aigua, activ de sanejament, gestió de residus i descontaminació	94	0,1%	1,1%	5.578	1,7%	0,0%	5,9%
(F) Construcció	17.665	17,2%	8,4%	60.042	29,4%	4,3%	5,8%
(G) Comerç a l'engròs i al detall; reparació de vehicles de motor	19.560	19,1%	14,1%	91.055	21,5%	-1,1%	3,6%
(H) Transport i emmagatzematge	5.724	5,6%	5,4%	35.337	16,2%	3,2%	9,1%
(I) Hostaleria	13.585	13,2%	30,3%	166.684	8,2%	0,2%	6,2%
(J) Informació i comunicacions	2.167	2,1%	1,5%	9.689	22,4%	6,0%	2,3%
(K) Activ. financeres i d'assegurances	1.278	1,2%	1,0%	6.384	20,0%	-2,7%	0,0%
(L) Activ. immobiliàries	2.505	2,4%	0,8%	6.475	38,7%	0,2%	2,8%
(M) Activ. professionals, científiques i tècniques	9.193	9,0%	3,1%	24.779	37,1%	4,5%	5,8%
(N) Activ. administratives i serveis auxiliars	6.966	6,8%	7,4%	44.763	15,6%	5,5%	5,3%
(O) Administració pública i defensa; S.S.	42	0,0%	4,6%	23.515	0,2%	-8,7%	2,0%
(P) Educació	2.579	2,5%	4,8%	27.080	9,5%	5,3%	5,3%
(Q) Activ. sanitàries i de serveis socials	3.279	3,2%	8,4%	45.780	7,2%	4,8%	4,3%
(R) Activ. artístiques, recreatives i d'entreteniment	2.942	2,9%	2,4%	15.486	19,0%	6,7%	7,3%
(S) Altres serveis	6.775	6,6%	2,2%	17.712	38,3%	2,1%	4,2%
(T) Activ. de la llar, com ocupadors de personal domèstic	7	0,0%	0,2%	10.127	0,1%	0,0%	-2,1%
(U) Activ. d'organitzacions i organismes extraterritorials	13	0,0%	0,01%	42	31,0%	8,3%	7,7%
Sense classificar	0	0,0%	0,2%	1.129	0,0%	0,0%	12,1%
TOTAL	102.534	100,0%	100,0%	623.732	16,4%	2,2%	5,1%

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

4. Perfil sociodemogràfic i econòmic

Segons les dades de la TGSS, en el mes de juny de 2023 el perfil majoritari del treballador autònom a l'arxipèlag continua sent masculí (63,9 %), d'entre 40 i 54 anys (46,5 %), i de nacionalitat espanyola (73,9 %). Respecte de l'any anterior, les dones s'han incrementat més que els homes (+2,5 % i +1,6 %, respectivament), fet que n'eleva la representativitat fins al 36,1 % i, així, lentament se'n segueix escurçant la diferència respecte dels homes. Pel que fa als grups per edat, els menors de 25 anys segueixen sent el col·lectiu que té menys presència entre els autònoms, amb diferència (2,2 %), si bé, al mateix temps, són els que han presentat un major increment interanual (+4,4 %). Els segueixen en creixement interanual els majors de 55 anys (+3,8 %), seguits dels que són entre els 40 i els 54 anys (1,4 %) i els que es troben entre els 25 i els 39 anys (0,5 %). Finalment, respecte de la nacionalitat, els estrangers segueixen incrementant per sobre dels nacionals el nombre de treballadors autònoms en termes interanuals, amb valors molt significatius, tant entre els ciutadans de la Unió Europea (6,3 %), com entre els no comunitaris (5,2 %).

L'antiguitat del negoci dels autònoms mostra com els més longeus, amb més de cinc anys, són el grup majoritari (46,5 %), si bé, el percentatge se situa significativament per sota el del conjunt d'Espanya (56,5 %). Això posa de manifest el caràcter més jove del teixit productiu de treballadors per compte propi o l'estacionalitat de l'estructura productiva que provoca l'alta i la baixa de més comptes de cotització.

Pel que fa a la base de cotització s'han produïts canvis en la normativa estatal mitjançant el Reial decret llei 13/2022 de 23 de juliol, pel qual a partir de 2023 les persones treballadores afiliades al règim d'autònoms passen a cotitzar en funció dels seus rendiments anuals. Això ha fet que molts dels autònoms que cotitzaven per la base mínima ara passin a cotitzar més, de manera que el 78,7 % de la població autònoma balear cotitza entre la base mínima i 1,5 vegades la base mínima, similar al 80,3 % del conjunt d'Espanya. Per part seva, els que cotitzaven per la base mínima ara fa un any era un 90,7 % que s'ha vist reduït al 14,6 % el juny de 2023.

Taula 5. Perfil dels afiliats a la TGSS per compte propi (juny de 2023) ²

Perfil dels treballadors autònoms	Juny 2023	Pes	Variació interanual	Pes treballadors règim general
Total	102.534		2,2%	
Per sexe				
Homes	65.530	63,9%	2,1%	74,4%
Dones	37.004	36,1%	2,3%	71,8%
Per edat				
Menors 25 anys	2.477	2,4%	3,6%	11,2%
De 25 a 39 anys	23.623	23,0%	1,6%	34,3%
De 40 a 54 anys	47.703	46,5%	1,3%	38,5%
Més de 55 anys	28.731	28,0%	3,9%	16,1%
Per nacionalitat				
Nacionals	75.772	73,9%	1,0%	78,2%
UE	15.569	15,2%	5,2%	8,7%
NO UE	11.193	10,9%	6,5%	13,2%
Per sector				
Agricultura i pesca	2.453	2,4%	-0,3%	0,3%
Indústria	5.801	5,7%	0,1%	4,9%
Construcció	17.665	17,2%	4,3%	8,4%
Serveis	76.615	74,7%	1,9%	86,2%
Per antiguitat en el negoci				
5 o més anys	27.728	46,4%	-	-
De 3 a 5 anys	6.970	11,7%	-	-
D'1 a 3 anys	11.855	19,8%	-	-
De 6 a 11 mesos	3.670	6,1%	-	-
Menys de 6 mesos	9.567	16,0%	-	-
Per base de cotització				
Base mínima (b.m.)	8.702	14,6%	-	-
Entre b.m. i 1,5 de la b.m.	47.061	78,7%	-	-
Entre 1,5 i 2 de la b.m.	2.413	4,0%	-	-
Entre 2 i 3 de la b.m.	1.339	2,2%	-	-
Més de 3 vegades la b.m.	275	0,5%	-	-

Font: OTIB a partir de dades del MESS i de la TGSS

² El Reial decret llei 13/2022, de 26 de juliol, va establir un nou sistema de cotització per als treballadors autònoms en funció dels seus rendiments anuals. Per tant, la referència a la base mínima s'ha d'entendre feta a la base mínima del tram 1 de la taula general de bases aprovada per la Llei 31/2022 de 23 de desembre de pressuposts generals de l'Estat per a l'any 2023.

Finalment, l'estructura del col·lectiu de treballadors per compte propi d'acord amb el nombre d'assalariats que tenen contractats es mou en els valors que ha presentat en els darrers anys (taula 6). Així, les dades de finals de juny mostren que una gran majoria, el 84,1 %, ho són en solitari; un 10,9 % compta amb un treballador o dos; un 4,5 % en té entre tres i nou, i tan sols el 0,4 % disposa d'almenys deu treballadors. En termes interanuals, augmenten sobretot els autònoms amb un nombre més alt de treballadors: els de deu assalariats o més (3,0 %) i els que tenen entre tres i nou treballadors (2,8 %).

Taula 6. Afiliats a la TGSS per compte propi segons el nombre d'assalariats (2T 2023)

	2T2023	Pes	Var.int. absoluta	Var.int. relativa
Sense assalariats	86.270	84,1%	2.074	2,5%
1 o 2 assalariats	11.182	10,9%	-43	-0,4%
De 3 a 9 assalariats	4.634	4,5%	126	2,8%
10 o més assalariats	448	0,4%	13	3,0%
Total	102.534	100,0%	2.170	2,2%

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS